

ספרוי — אוצר החסידים — ליאובאואריטש

שער
שלישי

קובץ
שלשת האור

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

בתרגום חופשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליאובאואריטש

•

וישב

(המשך כה שיחה א)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פאָרקווי

שנת חמישת אלפים שבע מאות שמות שונים ושש לביריה

מחוזר הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת וישב, יוז-כג כסלו, ה'תשפ"ו (ב)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2025
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY®

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehota.org / www.kehota.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehota.org

וישב

204

חלום היא עד כ"ב שנה, כדי פינן במקרה מוסף גופא (ויעקב עצמו ידע זאת "מסברא"), "לכן כתוב היום והשעה לדעת עד מתי יש לו תקוה".

אמנם, לפירושו עדין צריך ביאור: א) לפירוש הא' – הלא הזמן והמקום אינם אלא הוספה ופרט מוחץ לתוך החלום, ואם כן לכל בראש הי' לו כתוב את עניין החלום עצמו; ב) לפירוש השני נוספת עוד שאלה: מה שנוצע כאן הוא (לא כל כתיבת היום והשעה¹⁰, אלא) כתיבת השנה והחודש, כדי לדעת "עד מתי יש לו תקוה", בגמר כ"ב שנה, אולם כתיבת השנה והחודש אינה מוצרכת כלל במדרשי! ואמנם ביפה תואר הרגיש זהה¹¹ וככתב "ומכל שכן שכותב אי זו שנה ואיזה חדש", אבל זהוי מילטא דתמייה לאומר שהמדרשה החסיר את העיקר וסמן על הלומד שבין זאת מעצמו.

עוד¹² קשה גם בנוגע לשאר הפירושים על מדרש זה, שאף הם דורשים ביאור. ולדוגמא פירוש מהרزوין, שר' לוי דרש זאת מכך "דזהה לי למיימר זכר את הדבר או האמין", וכן פירוש "שמר את הדבר על ידי

9) ברכות נה, ריש ע"ב. והוא אמר ר' לוי בעל המאמר דעתן קולמוס כ"ד דבר' כאו. ולהעיר במדרשו לקח טוב שם ממשיך "מיין אמרו חכמים לעולם יזכה אדם להலם טוב עד כ"ב שנים".

10) והרי לא מודגשת במוחז'ל הניל עד כ"ג – כתעת (ראה מוחז'ל עה"פ וירא ית, יוד – תנחותם שם יג. ועוד).

א. על הפסוק¹³ "ויקנאו בו אחיו ובאיוז שמר את הדבר", איתא במדרשי:
א"ר לוי דעתן קולמוס וכותב באיזה יום ובאיוז שעה¹⁴ באיזה¹⁵ מקום.¹⁶

וביאר ביפה תואר¹⁷ ההכרה בפירוש המדרש: "לפי שלא תפול שמירה במה שאין לו מציאות חוץ לנפש .. לנ' פירש השמירה כפשוטה והוא שמירת הדבר בזיכרון", ומماחר ש"شمירת הדבר בזיכרון" אינה בידי האדם למגרה אלא אם עושה רושם וטמן¹⁸, על כן "נתן קולמוס וכותב כו'"¹⁹.

ועל דברי המדרש²⁰ ("כתוב באיזה יום ובאיוז שעה באיזה מקום", הביא פירוש נוסף²¹: *כיוון שהציפי* לקיים של

1) פרשתנו יז, יא.

2) ב"ר פפ"ד, יב. וביקורת עה"פ – בלי שם בעל המאמר. ולהעיר דגם לפניו בבר' שם, יא) איתא אמר ר' ליל שם ר' חמא ב"ר חנניה, וכן בבר' שם לאח"ז – ר' ליל בשם ר' חמא ב"ר חנניה (והובא ביקורות ובשכל טוב (א"ר לוי) בהמשך א' (ובשינוי) עם המאמר שפננים. ע"ש). וא"מ.

3) צ"ע הכוונה – שעת החלום (הא, או ה') שעת הסיפור?

4) כ"ה בבר' דפוס ווילנא (ובייפ"ת, נזר הקודש וע"ז יוסוף הנדפס – "ובאיוז"). וביל"ש שם – גם לפניו, באיזו" (בלי ו').

5) במדרשו ל夸 טוב ליתא "באיזה מקום". וראה ב"ר הוצאה תאודור-אלבק הגירסת "נתן קולמוס וכותב היום והשעה והמקום". וראה חילופי נסחאות שם.

6) בהשלם. וראה לשונו ביפ"ת הקוצר (הנדפס בבר' הוצאה ווילנא).

7) ומציין למ"ש בעל העקידה שער ז.

8) וביעז יוסוף לב"ר שם: מdadmr שמר את הדבר ממשמע שמרו וכותבו בפנקטו.

ואחד הביאורים בזה במפרשים¹⁷ הוא, שהוא הנותנת: יוסף ידע שאחיו שונאים אותו, ועל כן כאשר חלם כי "כמה אלומתי ו גם נצבה והנה תסובינה אלומותיכם ותשתחוון לאלומתי"¹⁸, ובידיעו ש"ככל החלומות הולכים אחר הפה"¹⁹, ככלומר על-פי פתרון החלום [הינו] שגם כאשר הפתרון פשוט ונolut לעין, יכול ה"פה" לפרטו באיזה אופן שורצת] – אזי, "ויאמר אליו שמעו נא החלום זהה אשר חלמתי"²⁰, על מנת שיפתרו לו את החלומו באופן הרצוי להם²¹.

אבל עדין צrik עיון: מאחר שהשיטים פתרו את החלום – "המלך תמלוך علينا אם משול תמשל לנו"²², למה לא פתרו את החלום השני? ולא ידך גיטה – הפכו בנוגע לעקב, שפתר רק את החלום השני (ולא מצינו אפילו יוסף סיפר לעקב את החלום הראשון).

ויל שזה גופא הטעם²³ לכך שיעקב פתר את החלום השני – "הבא נבוֹא אני ואמך ואחיך להשתווות לך"

(17) ראה אברבנאל כאן. אוח"ח שם. גו"א לו,
יוד (ובשפ"ח שם (בשם מהרש"ל) – אלא דשם
שרצה שיפטרו אותו לטוב, שיה"י מלך. ועוד"ז
בש"ך עה"ת שם, ו) – ולהעיר דברש"י אין אפילו
רמז לכ"ז! וכן – שבහרות דלהן.
(18) לו, ז.

(19) ברכות שם בסוף העמוד. וראה גם שם נו,

א.

.20

(21) ראה זהר פרשנתנו קפג, ריש ע"ב: דאלמלא
איןין דאהפכו לי' לגונא אחרת hei מתיקים.
וראה פ"י אור החמה שם.

.22. ה.

(23) ראה במקומות שבהערה 17. צפ"ג עה"ת
פרשנתנו לו, יוד. וראה גם ש"ך עה"ת שם, ט.

שמרי" (על דרך מה שנאמר בו) "חתאת יהודה כתובה בעט ברזל בצפורה שמיר"), כי לאחר "שהי" חולם של נבואה, ניתן לכתוב ולדרוש כמו נבואת אדם ונח ושל אבות .. וכמו כל ספר בראשית למאן דאמר²¹ מגילות נכתבה" –

שגם לפירושו השאלות הנ"ל במקומן, שהעיקר הי' צrik להיות כתיבת תוכן החלום, וכן שעיקר הזמן – השנה והחודש – חסר מן הספר.

ונוסף לזה צrik ביאור לפירושו: Mai שנא חולם יוסף, שהי' "חלום של נבואה", ועל כן "ניתן לכתוב ולדרוש" והכתוב מDIGISH שיעקב כתבו, מכל שאර הנבואות (שבספר בראשית), "וככל ספר בראשית", שכולם כתובים בספר בראשית, ולא נזכר²³ שאברהם, יצחק או יעקב כתובם.

ב. לכוארה יש לומר בפירוש דברי המדרש – ובהקדים הביאור בשאלת הפשטה¹⁴:

מאחר שיוסף ידע שישים אחיו אליו הוא, ווישנוו אותו¹⁵, ומה סיפר להם את חלומותיו – והרי ידע שהדבר יעורר בהם תוספת שנאה? ובפרט קשה – שgem לאחר שסיפר להם את חלומו הרាជון, ואזי, "ויאסיפו עוד שנוא אותו"¹⁶,Auf¹⁷ סיפר להם את חלומו השני!

11) ירמי' יז, א – הובא בפי מהרו"ז שם.

12) גיטין ס, א.

13) להעיר מפרש"י גיטין שם ד"ה כתוב עלי.

14) ראה אברבנאל בשאלת הי"א. אוח"ח לו, ה.

15) פרשנתנו לו, ז.

16) שם, ה: ח.

ישראל במשך הדורות, הנה הסימן נתינתה הכה³⁰ עליהם היא ממעשה (שלשת) האבות³¹, אברם יצחק ויעקב.

והנה הקשר בין „מעשה אבות“ למעשה הבנים הוא בדוגמת השיכוכת שבין לבן בעולם הזה הגשמי, שיש בה שלשה שלבים³²:

(א) בעוד הבן כולל במוח האב. שם מציאותו (ועל אחת כמה וכמה התחולות אבריו) של הבן אינה קיימת, והכל אינו אלא מציאות אחת – (חלק מ)מוח האב.

(ב) כאשר הבן יוצא ונבדל ממוח האב עד שנעשה מציאות בפני עצמו, עם רמ”ח אבריו ושם”ה גדייו. וכך שהבן בכל מציאותו „נשמר ממוח האב שאפילו צפוני רגלו נתהוו מטפה זו ממש“, הרי הוא נעשה למציאות נפרדת בפני עצמו.

(ג) המדרישה כדבר בפני עצמו – האברים בין הבן כפי שהוא בשרשיו במוח האב אל הבן כפי שנעשה למציאות בפני עצמו, והיא, מציאות הבן במשך חדשני העיבור³³. בזמן זה מתיחילה התהווות מציאותו כדבר בפני עצמו – האברים

(30) נ”ז סימני טהרה דבכמה שלא רק מברין אלא טועים הטהרה – ראה צפען על הרמב”ם ריש הל’ מאכליות אסורות. לקוש”ח א”ע 222 ואילך ובנהמן שם הערכה¹.

(31) אף שלגביה בנים דלאחרי מ”ת נכלל במעשה אבות גם מעשה השבטים (ואה במרקומות שנסמננו בלקוש”ח חטוי שם הערכה¹²). ולהעיר אכן קורין אבות (סתם) אלא לשלהה (ברכות ט), ב. וראה תר”א ר”פ וארא. וראה גם לקוש”ח חי ע’ 97 ואילך בהערות שם).

(32) בכל הבא לכאן – עיין תניא פ”ב.

(33) מזיאיות נפרדה – בבטן האם.

(34) ממוח האב. אף שכמה דיעות וдинים עובר ירך אמו הוא (ראה שד”ח כללים מע’ כל סב).

(*) ראה גם בהנסון לעיל ע’ 154 הנורה 39. המול.

ארצה“ – לפי שחלום זה נותר בלבד פתרון (מצד השבטים).

ולהויסיף: לאחר שיעקב אמר זאת בלשון של תמייה²⁴, ויתירה מזו – „ויגער בו אביו“, „להוציא הדבר מלב בניו שלא יקנאוה“²⁵, על כן, לאחריו זה ובמהשך זהה – „ואביו שמר את הדבר“, ש„נטול קולמוס וככתב באיזה יום כו“/” והיינו בתור המשך ובואר לפתרון החולום²⁶ לאחותתו – שיתפרש החולם „אחר הפה“ של פתרון יעקב באופן של תמייה קיימת ומושווהת, שבודאי יתקיים כך.

ועפ”ז ייל שמטעם זה לא הי’ צורך בכתיבת תוכן החולם, שכן את זאת פתר כבר יעקב, והכתיבה לא באה אלא כדי לתת תוקף לכך שכונתו בפתרונו היה קיום וההתאמות הדבר²⁷.

אבל עדיין אינו מוסבר מהו הטעם לכך שיעקב בחר לכתוב דוקא פרטם אלו – „באיזה יום ובאיזה שעה באיזה מקום“.

ג. וייל הביאור בכל זה, ובಹקדים: עניין²⁸ „מעשה אבות סימן לבנים“²⁹: הענינים שישנם אצל הבנים, בני

(24) ולהעיר מזה פרשتناו (שם, סע”א ואילך ובניצוצי אורות ובמהובא בניצוצי זהר שם) בוגע חלום הא’ דלפי שאמרו פתרון החולם בלשון תמי’ המלוך תמלוך כי “גרמו לי לסלכא חלמי’ תריין ושערין שנין דעתעככ”. (25) שם לו, יוד ובפרש”ז.

(26) ראה פני דוד להחידא פרשتناו אות כד. שם אות טז.

(27) להעיר מש”רעה תר”פ עקב סד”ה ובזהר כר’.

(28) ראה לקוש”ח חטוי ע’ 76. ושם”ג.

(29) רmb”ז עה”ת לך יב, ו. ובכ”מ – נסמננו בלקוש”ח שם הערכה 10.

לאחר מכן באהה מציאות הבנים כפי שנעשים למציאות בפני עצם, והיינו עכotta כל ישראל במשך כל הדורות, אשר התחלתה היא בגלות וגאולת מצרים, ומماז היא נמשכת כל משך שית אלפי שנים דהוי עלמא – בדרכיהם ואופנים שונים החלוקים זה מזה בפועל בעבודת ה'.

וישנו המוצע הקשר בין האבות ו„מעשה אבות“ אל הבנים ובעודתם, וזאת על ידי השבטים בני יעקב: אע”פ שאצל השבטים כבר החלו חילוקי המדריגות בעבודת ה' בין הנשות⁴², הנחלקות ליב שבטים, ייב שבטים ודרכים בעבודת ה', אשר כל אחד במסילתו יעלה⁴³, הרי מайдך במדריגות ובעובדות נמצאת פועל יעקב אביהם, ועל כן על ידם נפעלו ומתקיים החיבור בין הפרטימ – עבדות הבנים – ובין ה„כלל“, „מעשה אבות“.

ה. וזהו גם החידוש בספרשת וישב: בפרשיות הקודמות בתורה (ספרשת לך ואילך) מדובר אודות האבות, וכל הענינים המופיעים בהן הם פרטימ ב„מעשה אבות“; משא”כ בספרשת וישב החידוש הוא, שבאה מתחילה הספרות

מתחלקים זה מזה וממציאות הבן יורדת מדריגות רבות, עד שירדה מדרגה למדרגה להשתנות ולהת הוות ממנה צפרנים”; ואעפ”כ כל זה הוא המשך של טיפת מוח האב, במקומה של הטיפה, אשר מתחלקת לאברים פרטיים.

ומכח זה גם לאחר מכון, וכל ימי חייו, הבן וכל פרטי האברים שלו קשורים אל מוח האב, כדברי רבינו הוזק בתניא³⁵ (ואפילו בוגר לצפראנים של הבן) – „וגם עכשו בבן ינית הczpranim וחיוותם נמשכת מהמוח שבראש (הבן)³⁶“, והרי המוח שבראש הבן הוא טיפת מוח האב.³⁷

ד. עליזך ומעין זה הוא בונגש ליחס האבות של כלל ישראל אל כללות UBODOT ישראלי שבמשר הדורות:

ישנה מציאות הבנים כפי שהם כוללים באבות, אשר „אין קורין אבות אלא לשולשה“³⁸, ובפרט יעקב „בBOR שבאבות“³⁹, ו„שופרי“ DIDYAKB מעין שופרי זאדם הראשון⁴⁰ – שכולל את כל הנשות⁴¹. ומצד מדריגה זו גם אין התחלקות אמיתית בעבודת הבנים, והכל הוא חלק מן הכלל – מעשה אבות.

(35) שם.

(36) ראה ליקוט פירושים כו' לתניא שם ע' פא סג'ז.

(37) ראה ליקוט פירושים שם. וראה גם שם ע' צו ד"ה ועדינה קשורה.

(38) ברוכות ט, ב. וראה גם זח"א רטה, סע"ב.

(39) ביר פע"ז, א. וראה זח"א קיט, ב. קמו, ב. עוד. וראה גם שם פרשנתנו קפ, א (עוד): שלימו דאבהן.

(40) ב"מ פד, א. ב"ב נח, א. זח"א לה, ב. קמבר, ב. ועוד.

(41) אגה"ק ס"ז (קיא, סע"ב). דרמן"צ כת, א. ובכ"ג.

(42) ולהעיר דתחלקות השבטים ונtinyת

השות להשבטים (שבזה מתבטאת עבדות כאר"א בפ"ע) באהה בפועל ע"י האמהות – ראה ליקוט ח"י שם. ועפ"ז תומתק השיקות להמשל הנ"ל סעיף ג, דתחלמת מציאות הבן והתחלקות אביו באהה ע"י שהותו תשעה חדשם בבטן האם.

(43) שליבו קרי"ס hei ליב גזירים (ראה ליקוט צו יין, רע"א. מאמרי אධ"ז – פרשיות ח"א ע' רנט ואילך. ועוד) וכן חלוקת א"י היהת ליב' שבטים (ראה ליקות מסע' צד, א ואילך (נסמן בליקות צו שם). ועוד. וראה ליקוט ש"חו"ע' 11 העלה (39).

כִּי עֵיקֶר עַנְיָן עֲבוֹדַת הַבְּנִים קָשָׁר לְגָלוֹת וְגָאוֹלָת מִצְרָיִם, שָׁכֵן גָּלוֹת מִצְרָיִם כּוֹלֵת אֶת כָּל שָׁאר הַמֶּלֶכִיָּה⁵⁰ וְהַגָּלוּתִיָּה⁵¹, וְגָאוֹלָת מִצְרָיִם הִיא הַשׁוֹרֵשׁ הַכּוֹלֵת אֶת כָּל שָׁאר הַגָּלוֹת.⁵²

וְנִמְצָא, שְׁפָרְשָׁת וַיִּשְׁבֵּת הִיא הַמּוּכָּר מִמְעָשָׂה אֶבֶות לְמִשְׁעָה בְּנֵים – עֲבוֹדַת הַבְּנִים, הַנְּחַלְקָת בְּכָלֹת לְשָׁנֵי הַזָּמִנִּים (וְהַעֲבּוֹדָות) הַגְּנִיל, גָּלוֹת וְגָאוֹלה.

וְזהוּ גָם הַטָּעַם לְכָךְ שַׁהְתַּחַלְתָּה הַפְּרָשָׁה הִיא בְּחַלְמוֹת שֵׁל יוֹסֵף, שָׁכֵן פְּנִימִוֹת הַכּוֹנוֹת שְׁבוֹזָה הִיא לֹא רַק הַבְּשֻׁרוֹה עַל עַנְיָן מְלֹכוֹתוֹ שֵׁל יוֹסֵף (בְּמִצְרָיִם). אֶלָּא – נְכוֹאָה בְּנָגְעָן לְכָלֹות קִיּוֹם בְּרִית בֵּין הַבָּתָרִים, גָּלוֹתָם וְגָאוֹלָתָם⁵³ שֵׁל יִשְׂרָאֵל.⁵⁴

תָּודָה הַגְּנִיל וְנִתְגָּלֶל)*. ובתנוחומא פרשנתנו ג' בסופו: אֲרֵי מְחַשֵּׁבָה עַמְוקָה נְתַלָּת עַם אֶבֶרֶם בֵּין הַבָּתָרִים כ'ו, וּמְשִׁיךְ "אמֶר רַבִּי יְהוָה בֵּין שָׁלֹום .. חָשַׁב הַיָּאֵךְ לְהַוְרִיד בְּכָבוֹד וְהַבְּיאָה עַלְילָה .. שִׁיאַחֲבָה יַעֲקֹב לְיוֹסֵף וְיִשְׁנָאָהוּ אֲחִיו וַיִּמְכְּרוּהוּ כ'ו וַיַּרְדֵּךְ יַעֲקֹב וְבָנָיו". וְעַד' ז' שם ד'. (50) דָכַל הַמֶּלֶכִיָּה נֶק'⁵⁵ ע"ש מִצְרָיִם (בֵּין פְּט' ז').

(51) וַיָּרָא לְתֵית להַארִיזָל ר' פ' תְּצָא. סְפֵר הַלְּיקּוֹתִים שֵׁם. וַיָּרָא לְקוּרּוֹשׁ חַטְיוֹן ע' 91. (52) דָבָגָלוֹת מִצְרָיִם נְתַחְדַּשׁ עַנְיָן פְּתִיחָת הַצִּינּוֹר דָגָלוֹה (ד'ה כִּימִצְיָן צָאָת רְשָׁעָה רְפִיבָּ). וַיָּרָא גְבוּרוֹת ה' לְמִתְהָרֵל פְּס' א' בְּתַחְלָתוֹ.

(53) וַיָּרָא בֵּין שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל ר' פ' פה: שְׁבָטֵי הָיוּ עֲסֻקִין בְּמִכְרִתוֹ שֵׁל יוֹסֵף וְיַעֲקֹב כ' רָאָבָן ה' ע' עֲסֻקִין כ' וְיַהֲוָה ה' ע' עֲסֻקִין כ' וְהַקְבִּיה ה' ע' עֲסֻקִין כ' בְּוֹרָא אָרוֹן שֵׁל מֶלֶךְ הַמִּשְׁיחָה. וּמָבוֹן מֹה דָמָרְעוֹת הַפְּרָשָׁה הָיוּ לֹא רַק הַקְדָמָה לְרֹדִידָת יִשְׂרָאֵל לְמִצְרָיִם אֶלָּא לְכָלֹות סְדָר (עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל בְּהַגָּלוֹת עַד להַגָּאוֹלה שׁעַי מֶלֶךְ הַמִּשְׁיחָה).

(54) וַיָּרָא גָם לְקוּרּוֹשׁ ח'ה ע' 183 וְאַיִלְךָ וְהַהְרֹותָ שֵׁם.

*) וְעַד' ז' בְּזָהָרָה פרשנתנו קְפָבָ, סְנָעָבָ וְאַיִלְךָ.

*) כ'ה בְּבָד' לְפָנֵינוּ. וּבְלִיל'שׁ "מִבְיאָ אָרוּר" (חוֹסֵר

אֲוֹדוֹת הַשְׁבָטִים (וּפְעֻולֹתָהֶם) כַּפִּי שָׁהָם בְּפָנֵי עַצְמָם.

וְזהוּ גָם שְׁתַׁוְךְ פִּרְשָׁה זוּ הוּא – הסיכָה וְהַתְּחַלָּה שֶׁמְמָנה נְשַׁתְּלָשָׁה הַיְרִידָה (לְגָלוֹת) מִצְרָיִם,

– כְּדִרְשָׁת רְזַ"ל⁴⁴ עַל הַפְּסָקָה "וַיַּשְׁלַחְהוּ מַעַמֵּק חֶבְרוֹן", "בְּעֵצָה עִמּוֹקָה שֶׁל אֶתְנוּ צְדִיק שְׁכָבָר בְּחֶבְרוֹן דְכִתְבִּיבָּ יִדְועַ תְּדַע כִּי גַּר יְהִי וּדְעֵךְ" וּפִירְשׁ רְשַׁ"י⁴⁵ "וְהָוָא תְּחִילַת סִיבַת יִרְידִית יִשְׁרָאֵל לְמִצְרָיִם"; (וְעַז' זָאת –) בְּכָךְ מִתְחִילַת הַפְּרָשָׁה כָּולָה, הַיָּינוּ שְׂזוֹהוּ רָאֵשׁ הַפְּרָשָׁה, וּכְפִירְשׁ רְשַׁ"י⁴⁶ עַל "אֱלֹהָת תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף" – "וְאֱלֹהָת תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב אֱלֹהָת יְשֻׁבֵּה שְׁגָלוֹלִים הַמִּצְרָיִם עַד שָׁבָאָו לְכָלְל יְשֻׁבָּ סְבָה רָאֵשׁוֹנָה יוֹסֵף בָּן שָׁבָע עַשְׂרָה וְגֹוי עַיִ"ז נְתַגְּלָלָו וַיַּרְדוּ לְמִצְרָיִם"⁴⁷ –

(44) סְוֹתָה יָא, רַע"א (הַוָּא בְּפְרָשָׁי פְּרָשַׁתְנוּ לֵי, יַד – בְּשִׁינְיוֹן ל' קְצָת). וּבְבַ"ר (פְּרָשַׁתְנוּ שֵׁם, יַג – בְּשִׁינְיוֹנִים). וַיָּרָא לְקַמֵּן הַעֲרָה 49. וּבְזָהָרָה (פְּרָשַׁתְנוּ שֵׁם, יַג – קְפָד), אָוְן וְכִי יַעֲקֹב שְׁלִימָא דָהָוה רְחִיבָם לֵי לְיַוְסָה כּוֹ וְהָוָה יִדְעַ דָכַל אֲחָוִי הָוּוּ שְׁנָאָנִי לֵי, אַמְּאי שָׁדָר לִי לְגַבְיוֹהוּ אֶלָא אַיִהוּ לְאַחֲשִׁיד עַלְיָיוֹהוּ דָהָה יִדְעַ דָכַל הַלְּהוּ הָוּוּ זְכָאן וְלֹא חִשְׁיד לָזְן לֹא לְאַגְּרִים קְבָה כָּל דָא בְּגַנְיָן גַּזְוָר בֵּין הַבָּתָרִים (רַאֲהָה לְקוּטִי לוֹיְצָה לְזָהָר שֵׁם – ע' קְמָז').

הַשְׁנִינוֹנִים בּוּנִין בֵּין הַגָּמְרָא וְהַזָּהָר – נְתַבָּאָר בְּשִׁיחַת מְוֹצָשָׁק פ' וַיִּשְׁבַּתְלָשַׁט.

(45) פְּרָשַׁתְנוּ שֵׁם.

(46) לְךָ טָה, יַג.

(47) סְוֹתָה שֵׁם ד"ה וְיִשְׁלָחָה.

(48) לְזָהָר, ב.

(49) וַיָּרָא שְׁבָת יַ, בָ: לְעוֹלָם אֶל יְשֻׁנָה אָדָם בְּנוּ בּוּנִין שְׁבָשִׁיל מַשְׁקָל שְׁנִי סְלִיעִים מִילָת שְׁנִתָן יַעֲקֹב לְיַוְסָה יְוָתָר מִשְׁאָר בְּנֵי נְתַקְנָאָו בְּאֲחִיו וְנְתַגְּלָל הַדָּבָר וַיַּרְדוּ אֶבֶותָנוּ בְּמִצְרָיִם (וַיָּרָא שֵׁם

*) וְשָׁדָף בְּתַחַלְתָּה הַעֲרָה מִקְומוֹ בְּזָהָר "שֵׁם" בְּהַמְשָׁךְ לְהַעֲרָה שְׁלָפְנִי עַל הָר שֵׁם ד' גְּזָב, בָּ), וְהָוָא טָס וְצָלָג': גְּזָב, א.

אללא⁵⁵ ה' זה עניין הקשור ל"מעשים טובים", נבדות ה':⁵⁶

בשעה שהתחילה התחלקות המדריגות בין בני ישראל – הן מצד הגברא, שלאחר תקופת האבות באים חילוקי המדריגות בעבודת ה' שאצל השבטים; והן מצד הזמן והחפצא והעובודה, שאירעה הסיבה הקרה של לירידת ישראל למצרים, ובכך החל קיום ברית בין הבתרים אצל הבנים (וממילא – עבדות הגלות והגואלה⁵² של הבנים) –

הנה באותה שעה החלה להיות ניכרת ומרגשת ההתחלקות בין אופני העבודה, ובכל אחד הורגשה המעללה שבמדרגתו ועובדתו הפרטית.⁶⁰ ולכן, כאשר באה ההוראה מלמעלה (בחולמו של יוסוף) אודות יתרון מעלה העבודה של יוסוף⁶¹, ואשר על ידו דока TABOA, לידיו פועל עבדות בני⁶² בגלוות,

(58) וראה זהר שבהערה 44.
 (59) להר' מש"ד ע"ת פרשתנו ל', ט בסופו: מצאתי כתוב שאמר ויקנאו בו, לא אמר אותו כמו שאמיר ויקנאו אותו פלישים, בו בחילוף את ב"ש שי"ז פ"ה ועם ה' אותיות גימ' שכינה, והגעlem ה"ס שכינה תחתה ולזה נתקנאו בו אחיו. וראה גםمامרי אדה'ז – פרשיות ח"א ע' רה. תוח' ס' פ' ויגש צ'ד, ד).

(60) להעיר גם ממשנת (לקו"ש ח"ז ע' 342 ואילך. חכ"ב ע' 139 ואילך) במроз'ל (ב' ב' בנווגע לתלמידי רע'ק ש'ל, לא נהגו כבוד זה לו). וראה גם לקו"ש ח"ט ע' 88 בביביאור מroz'ל (ב' ב' עוה, א) שעת'ל כל אחד ואחד נכה מחותפו של חבריו.

(61) ראה נחמד למראה לב' ריש פרשתנו פפ"ד, ט (ח).

(62) וראה בארכוכה תוי'א ויגש מד, א'ב (תו'ח שם צ'ג, ואילך. ועוד) בבסדר התשלשות עתה יוסף הוא למעלה מיהודה [אלא דשם מדובר בבח'י יוסף לגביה יהודה, ולכן עשרה השבטים

– בשאר הענינים המסתופרים בפרשה, הכוונה שבדברים (חיותם הסיבה והמציעו לקיים גזירת בית הבתרים בפועל) לא בא בגלוי בדיבוריםם ובמעשיהם של יעקב והשבטים; משא"כ בחולמות יוסף, שהיוו (כנ"ל) נבואה, נמצאת כללות מעשה הבנים⁵⁴.

ו. ועפ"ז יובן גם עניין "ויקנאו בו אחיו ואביו שمر את הדבר":

כל השבטים היו "שבטי י"ה", ומובן ששנאותם וקננותם כלפי יוסף לא הייתה שנאה וקנאה פשוטה, ח"ז וח"ו (ובפרט שכותוב כאן, לאחר סיפור החלומות, נאמר "ויקנאו בו אחיו"), על דרך ותקנא⁵⁵ רחל באחותה⁵⁶, הינו שחלומות אלו היו בעיניהם הוראה מלמעלה על מעלוותיו של יוסף כו"⁵⁷).

(54) כי בהענינים שהיו קשורים בפעולות יעקב – כמו וישלחו עמוק חבירו, צ'ל שלא נטלשו בגלוי בידיהם של יעקב, וכן מפרשין רוז'ל (סוטה שם) בעזה עמוקה של אותו צדיק – אברם (ראה לקו"ש שם ע' 184 – בשוה' ג' להעלה 19); ועד"ז מה שישישראל אהב את יוסף מכל בניו (כמроз'ל הנ"ל העלה 49).

משא"כ בנווגע להלומותיו של יוסף שהן נבואה האדם, וע"ז פתרון הפאה אפשר לשנותה. וכך).

(55) ויצא ל, א – ובפרש"י שם, פשוטו של מקא.

(56) ע"ד קנאת טופרים תרבה חכמה (כ"ב כא, א) ועוד. וראה או"ת להצ'ץ עה"פ (בראשית כרך א' רית, א ואילך).

(57) ראה ארבנאל שם. ועוד.

שם: יוסף ה' עסוק כו' ווועקב הרי' עסוק). ובבב' הוצאת אלבקן: הקב"ה בורא אורו. וראה דילומי נסחותם שם.

(*) ובפרט לפני הזרה הנ"ל העלה 44.

בנקודות זמן אחת, ובנקודות מקום אחת, ונקודה זו יכולה את כל המדריגות והעבודות של כל הזמנים והמקומות.⁶⁴

[ולכן לא אמר ר' לוי "וכתב השנה וחודש", אלא – יומם⁶⁵ ושבה (מלשון "באותה שעה" שבמאמרי חז"ל, שפירשו רגע, או – המשך זמן שנקודתו אחות), כדי לבטא את נקודת הזמן שבזה],

ומצד זה, בכל עבודה של הבנים – בכל זמן ובכל מקום – יכולה להיות מורגשת נקודת ועצם העבודה כפי שהיא מצד האב, ומכך נובעים שני העניינים הנ"ל: א) אין מעורבות בדבר (כל כך) מציאות העובד, אלא מורגשת העבודה מצד עצמה, היותה רצון העליון. ב) ניכר ומורגש שככל פרט בעבודה נוגע לכללות ותכליות הכוונה, לעשות דירה לו יתרוך בתחתונים, כאשר "והיה"⁶⁶ ה' למלך על כל הארץ ביום שהוא יהיה ה' אחד ושמו אחד".

(64) ראה תור' שפרשנו כאן אותן צב ("מכת" רמי ר'") בהמשך לדברי ר' לוי – "וזה שמר רשם".

ועפ"ז ייל שהוא עד המבוואר בד"ה פנים בפניים תרנ"ט (טה"מ תרנ"ט ע' קצא ואילך) עניין המוצע בין משפייע ומתקבל [ועוד"ז למללה הפנימיות, והוא בח"י נקודה אחת בלבד – והוא רשיימו, רושם מכללות האור – נקודה זו נושא בעכמה כל הפנימיות והעצמיות דהשכל ההוא. עי"ש. משא"כ כמו שהוא במעשה מצע"ע ייל שהוא עד מה שלפני היצטום שיעיר בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל. וצ"ע ואכ"מ].

(65) וצ"ק כתבו גם "יום". ואפ"ל עפמזה"ל לכל יומא עביד נבידתי (וח"א רה, סע"א. זח"ג צד, רע"ב. וראה זח"א רס"ב).

(66) וראה לקוש"ש חכ"ב ע' 86, הערה 4. ט. (67) זכריו יד,

המביאה לאחרי זה את הגאולה – فعل הדבר אשר ויקנאו בו אחיו⁶³, קנהה על כך שmailto הכוונה האלקית בא דוקא ע"י אופן העבודה של יוסף, אע"פ (גם) אופני העבודה שליהם הנם אופני עבודה אמיתית בעבדות ה'.

ועל כך ממשיך הכתוב "ואביו שמר את הדבר" – יעקב "שמר את הדבר" (ולא את "חולמו של יוסף" וכיוצא בוזה): אצל יעקב, בטור אב, לא הרגשה החתחקות שבעבודה, שעבודה פלונית מתkimמת על ידי שבט פלוני, ועובדת אחרית על ידי שבט זולתו, והעבודה העיקרית היא על ידי יוסף; אלא "שמר את הדבר", הדבר" עצמו, שמהותו היא ה"שמש גרי לי" (ליוסט).

כלומר, אין כאן אלא עניין אחד – מילוי הרצון העליון והכוונה האלקית להיות לו יתרוך דירה, וממילא (א) לא העובד מORGASH כי אם העבודה, (ב) בכל עבודה ניכר ומORGASH שהיא מביאה לידי (והיא חלק מק) כלות הכוונה.

וז, ועפ"ז יובן החידוש בדברי ר' לוי ש"נט קולמוס וכותב כו": על ידי זה פועל יעקב שכם שאצלו, ב"מעשה אבות", הי' זה בבחינת "שמר את הדבר" – כן יכול להיותו, ואכן יהי בפועל, בעבודתם הפרטית של פרטני בני ישראל במשך הדורות.

וזה פירוש, וכותב באיזה יום ובאיזה שעה באיזה מקום: יעקב הכנס שעה באיזה מקום: יעקב הכנס והכליל את כל חילוקי המדריגות

שיכים ליוסט; אבל בפרטiot הרוי בבח"י זו ישנו כמה מדיריגות (עש"ר).

וראה לקמן ע' 252 ואילך.

(63) להעיר שאפילו לעת"ל צדי נכה מחופתו של חברו (ראה לעיל הערה 60).

החסידות הכללית, אוור כללי) – אלא שאור החסידות כמו שהוא נمشך בהשגה.⁷³

וזהו הפירוש ב"יפוץ מעינותיך הוצאה"⁷⁴ (שהתihil בעיקר לאחר הגאולה דית' ט כסלו⁷⁵) – שהמשמעות עצמה (לא רק "התפשטות" של המעיין, כי אם העצם של המעינות) מגיע לחוצה⁷⁶ (ובאדם עצמו הרוי "לחוצה" שלו – אלו המדות וכח השכל שבו).⁷⁷

וכדי לפעול את החיבור של המ"ען" עצמו (האור הכללי של תורה החסידות) עם המעינות כפי שהן ב"חוצה" (התלבשות בהשגה) – נדרשה פעולה מינוחדת מצד המגיד (ויל' בדרך אפשר – עד הניל' ביעקב, שהוחדר לפועל את החיבור של מעשה אבות עם מעשה הבנים) – "ואביו שמר את הדבר".

וזהו מה שקדום הסתלקותו אחזו

ת. ידוע⁷⁸ שהפסוק הנו"ל "ויקנאו בו אחיו ואביו שמר את הדבר" קשור לרביינו הזקן ולגאותו י"ט כסלו.

וכיוון שכל העניינים שבשייכות לרבותינו נשיאינו הרי הם בודאי מדוקים, צריך לומר, שתוכן "ואביו שמר את הדבר" בקשר לרביינו הזקן כולל גם את החידוש ב"ואביו שמר כו'" לפי פירוש המדרש "нетל קולמוס וכתב כו'".

ויש לומר הביאור בזה:

ידעו שתורת החסידות כפי שהיא אצל "אביות החסידות" – אצל הבעש"ט והמאגיד⁷⁹ – הייתה באופן כללי (ולכן הנה בסדר הספירות הבעש"ט והמאגיד הם ב' הבחינות דספרית הכתה, עתיק ואריך⁸⁰; ורביינו הזקן, ע"י גילוי תורה חסידות חב"ד, חידש את התלבשות תורה החסידות בהשגה⁸¹, וכן את התלבשות הפתאלקות לפרטים בעבודת ה' ע"פ דרך החסידות, עד שכל עבודה היא עניין בפני עצמה⁸².

אלא שהගiley של תורה חסידות חב"ד ע"י רביינו הזקן איינו באופן שע"י התלבשות תורה החסידות בהשגה נעשית מחמת זה ח"ו וח"ו ירידה באור החסידות (לגביו מה שהי' אצל אבות

(73) ויתירה מזו – עי"ז נעשה שלימות כביבות בתורת הבעש"ט, כי עי' התלבשות של תורה החסידות בהשגה נשמר עצם פנימיות התורה ד"ה פדה בשלום תרפ"ה בשם אביו כ"ק אדמור" (מהירוש"ב) נ"ע – י"ט כסלו עתרת (נדפס בטופס) השיחות תורה שלום והוצאת קה"ת תשמ"ג). – וראה במקומות שבහערה שלפנ"ז, ובהערה וש"ג.

(74) מענה המשיח להבעש"ט שיבוא לכšíפוץ מעינותיך חוצה (הבעש"ט באגרתו היודעה ע"ד עליית הנשמה שלו בשנת תק"ז – נדפסה בסו"ס בין פורת יוסף. כתור שם טוב בחלתו. ועוד).

(75) תורה שלום ס"ע 112 ואילך.
(76) ראה לקוש"ח ע' 106 ואילך. חט"ז ע' 282 וAILך. וש"ג.

(77) ראה אה"ת לתהילים (יהל אורן ע' תנה, שהמודות ז"א נק' חוץ לגבי חוויב). ואולי י"ל, שגם המוחין נק' חוץ לגבי האמונה שלמעלה מהשכל ובפרט לגבי עצם הנפש (ראה לקו"ת יקרא ד, ב).

(68) ראה קיצורים והערות לתניא ע' קב. אג"ק אדמור" מוהררי"ץ ח"ד ע' רסב-א.

(69) ראה לקוד' ח"א (כב, א) בונגע ברכת שעשנה נסים לאבותינו (שאמר אדה"ז), שם הבעש"ט והה"מ.

(70) ספר השיחות תש"ה ע' .60.

(71) ראה ס' השיחות תורה שלום ע' 26. ע' 113 ואילך.

(72) ראה לקוש"ח ט ע' 158 ואילך. חט"ז ע' 248.

הזקן "יט כסלו הוא הילולא שלנו", ועיין נפועל חיבור המuin עצמו, כפי שהוא אצל אבות החסידות, עם המעינות כפי שהם יוצאים ומגיעים חוזה.

(משיחות ש"פ ורשב תשט"ג
ש"פ מקץ תש"מ)

המגיד בידו של רビינו הזקן ואמר –
"יט כסלו הוא הילולא שלנו"⁷⁸:

לפני הסתלקותו של המגיד⁷⁹,
כאשר הגיעה העת להתחליל את גilioi תורת החסידות באופן של "יפוצו מעינותיך חוץ" – אוור החסידות כמי שנמשך בהתלבשות בהשגה – באופן של "יתפרנסון"⁸⁰, אמר המגיד לריבינו

בדרא בתורה דוקא קרוב לימות המשיח כר' (אף אשר) זה כמה מאות שנים שנרגלה כר' (כי הלימוד צ"ל דוקא באופן של) יתפרנסון כר' יפורשו מאמרי העמוקים בהקדמות שגילה האר"י זולח"ה כר' שיבינו כר' כי הלומד גירסת בעלמא הגם שיש לו שבר טוב כר' עכ"ז הסגולה דבגיני וקראותם דרור היא כשיתפרנסון וילמדו פירושיהם המאמרים כר' – ראה גם כן הקדמת הרח"ו לשער ההקדמות.

(78) לקוד"ח"א קא, א.

(79) ראה גם לקוד"ש ח"י (ע' 100 ואילך. ע' 106) מה שאמר הה"מ בשבת לפני הסתלקותו ושיכותו ליט"ב ולഫצת המעינות חוצה.

(80) לשון התקראי (ת"ז בסוף). ובהקדמת מקדש מלך לזרה: יתפרנסון ... כשהיפורש מהם אמרתו מאמרי כר' ובכטא מלך (لتכו"ז שם):

